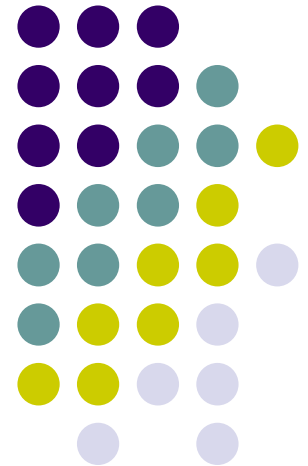

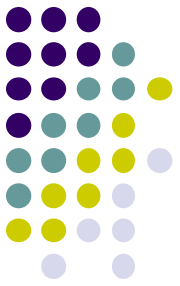
Akuutti

lastenpsykiatria

erityispiirteet + hoidonohjaus

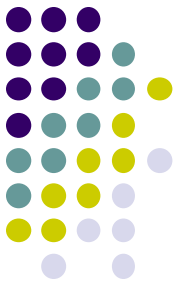
Riitta Näkki, yl
Laura Paananen, el
6.11.2024

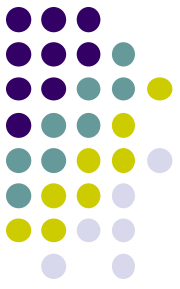
Akuuttihoitoa/arviota vaativa tilanne

- Itsetuhoisuus
- Psykoottistasoiset oireet
- Vaarallisen tuhoava käytös (≠ raivokohtaus)
- Vaikea anoreksia
- Vaikea-asteinen ahdistuneisuus

Itsetuhoisuus

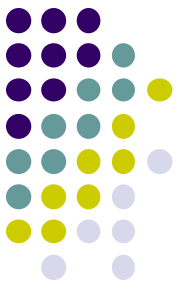
- Itsetuhoiset ajatukset, teot, piittaamattomuus omasta turvallisuudesta, tapaturma-alttius, viiltely
- Taustalla: masennus, ahdistuneisuus, käytöshäiriö, impulsiivisuus
- Riskitekijät? perheessä, verkostossa
- Suojaavat tekijät?

Itsetuhoisuus

- Ota vakavasti – merkki avun tarpeesta
- Masennusoireiselta kysy kuolemanajatuksista
 - Millaisia (kuolemantoiveet - konkreettiset suunnitelmat), kuinka usein, hermostumistilanteessa vai muulloinkin, onko yrittänyt vahingoittaa itseään, miten?
- Kuoleman käsitys? Lapsen käsitys teon seurauksista?
- Tulevaisuuden ajatukset?
 - ▶ arvioi vaaran aste, lapsen kyky hallita impulssejaan, aikuisten kyky vastata turvallisuudesta
 - ▶ aikaan sidottu sopimus / turvasuunnitelma

KIIREELLINEN LÄHETE / PÄIVYSTYSLÄHETE
LASTENSUOJELUILMOITUS?

Psykoottistasoiset oireet

- Very-early-onset-schizophrenia, VEOS (<13v alkava) – hyvin harvinainen
 - Prodromaalioireet (sosiaalinen vetäytyminen, koulumenestyksen heikkeneminen, outo käytös) ennen psykoottisia oireita
- Masennukseen, ahdistuneisuuteen tai PTSD-oireisiin liittyvät harhakokemukset paljon yleisempiä
- Orgaaninen syy?
- Psykoosioire vai ikään kuuluva (<7v) maaginen ajattelu?
- Uni-valvetilaan liittyvä ilmiö?
- Stimulantin sivuvaikutus?

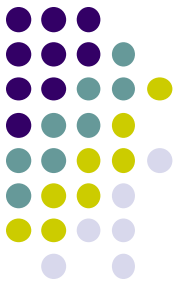

Psykoottistasoiset oireet

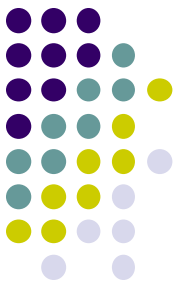
- Kysy lapselta oireista, lapsen selitys oireille?
- Kysy vanhemmilta lapsen toimintakyvystä, oudosta tai epäasiallisesta käytöksestä
- Arvioi oireiden vakavuus, toimiiko lapsi väärrien tulkintojen pohjalta itselle tai muille haitallisesti

KIIREELLINEN LÄHETE / PÄIVYSTYSLÄHETE

Vaarallisen tuhoava käytös

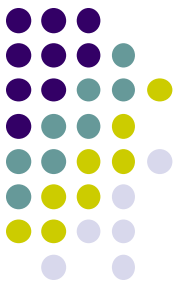
- Ei tarkoita tavallista raivaria
- Impulsiivinen vai suunnitelmallinen?
- Käytöshäiriö on yleisimpiä lapsyk häiriöitä, jonka taustalla voi olla esim. lapsen traumatisoituminen, tunnesäätelyn ongelmat, masennus tai riittämätön vanhemmuus/psykososiaalinen stressitilanne

Vaarallisen tuhoava käytös

- Väkivaltariskin arviota voi verrata itsemurhariskin arvioon
- Selvitä lapsen ajatukset, suunnitelmat, valmistautuminen, aiemmat väkivallanteot
- Selvitä lapsen ajankohtainen kuormittuminen ja tavallinen reagoititapa stressiin ja pettymyksiin
- Vaaran aste? Itselle/muille?
- Lähiaikuisten kyky turvallisesti hallita lasta?
- Onko kyse psykiatrisen hoidon tarpeesta vai lastensuojelun tarpeesta? - usein molemmista

KIIREELLINEN LÄHETE / PÄIVYSTYSLÄHETE
LASTENSUOJELUILMOITUS?

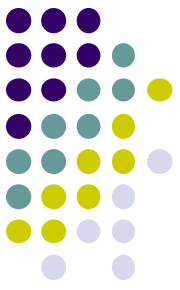

Vaikea anoreksia

- Anoreksia on sekä psyykinen että fyysinen sairaus johon aina liittyy myös perheen vuorovaikutuksen häiriö (syy-seuraus?)
- Nopea hoitoon pääsy – parempi ennuste
- Perhekeskeinen hoito lapsilla
- Erotta anoreksia muista syömisongelmista:
 - Laihtumispyrkimys (runsaskaloristen ruokien välttäminen, liikunnan lisääminen), vääristynyt kehonkuva (tyytymättömyys itseensä, tarve olla laihempi), ajattelun fiksoituminen syömiseen, omaan kehoon, ei sairaudentuntoa

KIIREELLINEN LÄHETE / PÄIVYSTYSLÄHETE (LPSYK/LAS)

Vaikea-asteinen ahdistuneisuus

- Esim. paniikkioire, yleistynyt ahdistuneisuus, eroahdistus
- Taustalla voi olla myös PTSD, pakko-oireinen häiriö tai psykosomaattiset oireet
- Selvitä lapsen kyky hallita oireita ja vanhemman kyky tukea lasta
- Rauhoita ja anna psykoedukaatiota oireista

KIIREELLINEN LÄHETE

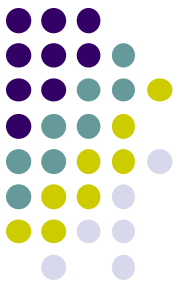

Vinkkejä lapsen arviointiin

- **5 K:n** sääntö:
 - 1. **Koti**
 - 2. **Koulu**
 - 3. **Kaverit**
 - 4. **Kiinnostukset**
 - 5. **Keho**
- Haastattele lasta ja vanhempia erikseen ja yhdessä, huomioi vuorovaikutus
- Lapsen (ja vanhempien) **AITO KOHTAAMINEN**

Triage-ohje

lastenpsykiatrisista potilaista

- Virka-aikaan tarv. soitto Ipsyk akuuttityöryhmän puh. **55730**
- Päivystysaikaan lastentautien päivystäjä kutsuu tarv. Psakun työntekijän ja/tai päivystävän sos.tt:n arvioimaan lapsen psyykkistä vointia ja lastensuojelun toimenpiteiden tarvetta. Lapsen voinnin/oireiden mukaan vaihtoehtoisesti:
 - Lapsi menee kotiin ja lääkäri ohjaa perheen perheneuvolaan tai läheteellä Ipsyk:lle
 - Jos ongelma on ensisijaisesti lapsen elinolosuhteisiin liittyvä, päivystävä lastensuojelun sos.tt järjestää lapsen asiat
 - Lapsi otetaan lastentautien osastolle ja Ipsyk työntekijä arvioi tilanteen seuraavana arkipäivänä
 - Lapsen tilanne edellyttää välitöntä Ipsyk sairaalahoitoa KYS:ssa. **Läheteestä sovitaan aina soittamalla KYS:n akuuttiosastolle päivystävälle lastenpsykiatrilille 044-7172429.** Lähete tehdään päivystyksestä